

# SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike.  
 Abonementi: do 9 petič vrst 4 D, od 10—15 petič vrst 4 D 50 p, večji inserti  
 petič vrst 2 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklicni petič vrst 3 D;  
 poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ščitne ponudbe: beseda 75 p.  
 Popusti se pri naročilih od 11 objav naprej. — Insertni davki posebej.  
 Vprašanjem glede insertov naj se priloži znamka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova  
 ulica št. 5, priljubeno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje  
 Telefon št. 34.

Dopolne sprotne le podizane in zadostne frankovane.  
 Rokopisov se ne vrača.

**Posamezne številke:**  
 v Jugoslaviji vse dni po Din 1—  
 v inozemstvu navadna dni Din 1, nedelje Din 1-25  
 Poština plačana v gotovini.

| „Slovenski Narod“ velja: | v Jugoslaviji |          | v inozemstvu |          |
|--------------------------|---------------|----------|--------------|----------|
|                          | Ljubljani     | po pošti | Ljubljani    | po pošti |
| 12 mesecev               | Din 120—      | Din 144— | Din 216—     | Din 216— |
| 6                        | 60—           | 72—      | 108—         | 108—     |
| 3                        | 30—           | 36—      | 54—          | 54—      |
| 1                        | 10—           | 12—      | 18—          | 18—      |

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.  
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.  
 Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

## Veliko protislovje.

Svetovna vojna je ustvarila v Evropi protislovje, ki preti, da porušijo socialni red v njegovih temeljih. Ko so padli Hohenzollernci, Romanovi in Habsburžani, je triumfirala demokracija v vsej Evropi. V vsaki deželi je bilo ljudstvo proglašeno za suverena. Toda od ene strani Evrope do druge ta suveren obubožava, dočim se bogastvo zbira v rokah par ljudi.

Vojna, ki je prisilila najbogatejše narode v Evropi, da so likvidirali svoje kapitale, nabrane tekom treh generacij, je bila tekom šestih let gigantska orjaška lahka dobička. Vsi so zaslužili, jedni neizmerno, drugi mnogo, tretji malo: bogatini in reveži, mali in veliki. In vsi so mislili, da obogate definitivno. Ta lahka dobička je bila krinka, ki je zakrivila za štiri leta vsem, ki niso prišli v jarke, obraz najgroznejše vojne, kar jih pozna zgodovina. Kdo si je mislil takrat, da se ta tok bogastva, ker se je baš stari kapital razstopil, tako naglo posuši? Da križem te strmovite likvidacije bogatov in resnici samo majhno število, dočim naj zadene druge razočaranost in naj bodo na koncu še ubožnejši nego so bili prej?

Danes spregledavajo tudi slepci. Od ene strani Evrope do druge srednji sloj, uradniki, profesorji, intelektualci, posestniki, ki niso bogati, ki pa so veljali svojčas za imovit razred, propada, izvenredni par srečnih izjem. V Nemčiji je ta razred docela izstradan, v Franciji, Angliji in Italiji pa se mora z vso svojo dušo in telesom boriti vsak dan obupno z eksekutorjem, hišnim gospodarjem, krojačem in z dolgo vrsto drugih dobaviteljev.

Delavski razredi se branijo boljše, ker so krepkejši združeni, zlasti tam, kjer njihove organizacije niso bile porušene. Pa tudi delavci obubožavajo, spominjajo se s pikrostjo let izobilja, ki so prešla. Milijoni in milijoni so obojeni na prisiljen poživljanje. Dela primanjkuje vseh, medse se znižujejo bolj nego cene živil, dočim davščine naraščajo.

Malo jih je, ki bogate in ti tvorijo novo oligarhijo milijonarjev, ki je skoro vsa neoligarna in neotesana, sredi katere se je izgubil ostanek starih bogatinov. Ako je od sreče, nabrane tekom vojne, izpuhtel že eden del v brezsmiselnih spekulacijah in v bedastem zapravljanju, pa raste ono, kar je ostalo, od leta do leta. V Evropi pada število bogati-

nov, ali oni redki, ki ostajajo bogati, bogate vedno bolj. In vedno bolj bodo bogate, dokler ne prenehajo vlade falsificirati novčance, oboroževati neprimerne armade, zapravljati milijarde in poostrevati sistem protekcije. Vojna je razbila oni srečni red razmer do leta 1914., v katerem je bogastvo naraščalo vsako leto v vsakem sloju in v vsakem položaju. Danes bogate le nekateri, dočim njihova dežela pada v revščino. Skoro v vsej Evropi je ljudstvo kralj, pokrit s cunjami, in primoran beračiti kruh pri majhni oligarhiji velikih industrijalcev in bankirjev. Nemški milijardar Stinnes je rekel neki dan: »Naj se le pooblaste vlade socialisti, ako hočejo, ljudstvo pa še ni imelo nikdar take potrebe po kapitalu, da more živeti, kakor danes.«

V nobeni deželi Evrope ni sive-reno ljudstvo tako revno kakor v Nemčiji in nikjer ni mala plutokracija iz vojne tako obogatelja. V Nemčiji pa vojna in revolucija nista niti razdelili, kakor po drugih deželah, velike lastnine med kmete, tako da se sredi ljudske revščine ne vidi niti oaze kmetijske razreda, ki bi bil obogatel s plenom veleposesnikov. Ali ni mogoče, da se Nemčija neki dan potrudila, da izžge to rano, katere jo razjede že štiri leta? Težko je reči, v katero smer pojde ljudski napor sredi izgubljenosti in nereda, ki sedaj preobrača Evropo. Lahko se pričakuje najbolj nasprotni si dogodki. Toda ne retorika in ne državni prevrati, ne nove vojne in ne nove revolucije ne bodo ozdravile nemške rane, kakor tudi ne ran drugih dežel. Evropa se ne postavi v stabilno stanje, dokler ne preneha to strašno oplenjevanje srednjih razredov in to počasno obuboževanje širokih mas. Toda oplenjevanje in obuboževanje ne bosta prenehala, dokler ne začnejo narodi delati, kakor so delali pred vojno. Tega pa ne storijo, dokler države ne napravijo miru, dokler bodo nadaljevale varanje ljudstva s ponarejenimi novčanci, dokler ne porcijonirajo svojih armad in jih preuredijo kakor to narekuje dobro črstvo, dokler se ne sporazumejo za režim vsaj nekoliko svobodnejše izmenjave in dokler ne nastopijo demokracije, ki bodo dovolj močne, da se upro namenom rdeče ali bele demagogije, kakor tudi skritemu vplivu plutokracije. Na sploh, dokler evropske države ne pričnejo delati tega, kar sedaj nočejo delati... — Guelfo Ferrero.

## PISMO IZ FRAGE.

22. februarja.

Praznik neizmerne boli in žalosti je bil včerajšnji dan pogreba enega naših največjih velikánov, ministra dr. Rašina, za naš narod. Za ves naš narod, katerega zastopniki so prišli iz najoddaljenejših krajev republike, da izkažejo čast narodnemu junaku na njegovi poslednji poti.

Impozantna udeležba pri pogrebu, ki se ceni brez pretiravanja na pol milijona, ni imela svojega nagiba samo v globokem sočustvovanju s tragično usodo dr. Rašina, marveč je bila tudi mogočen pojav mišljenja širokih ljudskih vrst, ki odkritosrčno milujejo svoj narod in svojo državo. Bila je velika manifestacija proti ogabnemu zločinu, proti zavratnemu napadu, izvršenemu na dr. Rašina. Vsek pravi Čehoslovak, tako skromni delavec, kakor najvišji državni uradnik, je čutil sveto dolžnost v teh trenutkih, da s svojo udeležbo izrazi ne samo obsodbo zavrženega zločina samega, marveč tudi vsega onega miljeja in one mentalitete, iz katere je zločin vzrastle. V tem smislu so izzevnili tudi s harmoničnim akordom nagrobni govori oficijelnih govornikov nad rakovijo preminulega v Pantheonu, katere so imeli za vlado minister Stjebny, za revolucionarji narodni odbor pri prevratu 28. oktobra 1918 poslanec dr. Kramář, kakor tudi govor dr. Haina v krematoriju imenovan prijatelj »Omladine« in pokretne gibanja. Polno priznanje se je dalo tu delavnosti in zaslugam velikega politika, narodnega gospodarja, finančnika, državnika, kateri je s svojim praktičnim realističnim smislom znal na prevdarni in pogumni način v pravem trenutku rešiti situacijo enako kakor tudi previdno gledati v bodočnost, za katero je pripravljal pot, da bi bila za državo in narod najkrajše in najspelejša. Žal, da je to spoznanje prišlo pozno, in sicer prepozno... Danes se pred nami njegove orjaške postave, spadajoče že v zgodovino, katere, pravično premo-trivajoč njegove čine, izreče nad njo splošno priznanje sodbo, klaniajo v spoštovanju in občudovanju tudi najpogostejši nasprotniki, kakor se je pokazalo to v vsem našem javnem tisku.

Od trenutka našega osvobodjenja 28. oktobra 1918 do včerajšnjega dne se ni še pojavila taka harmonija v mišljenju vsega naroda. Kakor smo se takrat našli v veliki radosti, tako nes je sedaj združila velika bol. Enako disciplinirano in redno so pokazali zopet stotisoči zastopstva našega ljudstva, zavedajoč se važnosti in dostojanstvenosti tega težkega hpa. Ob globoki, svečani tiho-ti se je premikal žalni sprevod. V katerem je korakalo najmanj 30.000 udelež-

nikov — samo iz čsl. demokracije jih je bilo 12.000 — z nepretrganim špalirjem 6 do 15 vrst od Pantheona muzeja do olčanskega krematorija. Tisočglave zastope je pretresala nima bol, izražajoča se pogostoma s solzami in bolestnimi vzkliki, ko se je približala rakev s telesnimi ostanki preminulega, postavljena na voz, prirejen kot katafalk, s katerega so po straneh visele črne zavese, opremljene z znaki Češkoslovaške republike. Za vozom je stopala rod-bina pokojnega, člani vlade z zastopniškom ministrskega predsednika Malypetrom, ki je zastopal tudi prezidenta

Masaryka, kateri se je udeležil samo žalne svečanosti v Pantheonu, predsednik narodne skupščine Tomášek z njegovimi člani, zastopniki uradov in nepregledna vrsta prijateljev in častilcev rajkega.

Ni več med nami dr. Rašina. Narod naš pa si je zapomnil njegove poslednje besede, s katerimi je s smrtno svojje postele svaril narod, rekoč: »Ako bomo vsi držali skupaj, obdržimo republiko... ako pa se stranke razidejo v splošnem medsebojnem boju, izgubimo samostojnost...«

J. K. S.

## Pred izpraznitvijo Sušaka in tretje dalmatinske cone.

SESTANEK PARITETNE KOMISIJE. — PRIPRAVE NA SUSAKU ZA SPREJEM JUGOSLOVENSKE VOJSKE. — PRIHOD JUGOSLOVENSkih URADNIKOV.

— Beograd, 28. februarja. (Izv.) Današnji jutranji beogradski listi poročajo iz Rima, da je ratifikacija santmar-gheritskih konvencij formalno popolnoma izvršena in da danes jugoslovenska vojska koraka na Sušak. Listi pozivajo jugoslovensko prebivalstvo, da v znak manifestacije izobesi državne zastave.

— Beograd, 28. februarja. (Izv.) Jutri, 1. marca, odpotuje v Opatijo pomočnik v ministrstvu saobraćaja Evgen Derocco in načelnik v ministrstvu saobraćaja Jęta Popović. Oba imata nalogo, da uredita železniški promet med Reko in našo državo ter sta pridružena kot strokovnjaki naši delegaciji v paritetni komisiji.

— Beograd, 28. februarja. (Izv.) Ministrstvo financ je zaprosilo finančni odbor za odobrenje kredita v znesku 15 milijonov dinarjev. Ta kredit se ima vporabiti za vpostavitve normalnega in rednega osebnega in tovornega železniškega prometa s Sušakom.

## PARITETNA KOMISIJA V OPATIJU.

— Opatija, 28. februarja. (Izv.) Včeraj je prispela v Opatijo italijanska delegacija v paritetni komisiji pod vodstvom predsednika senatorja Quartierja. Generalni tajnik italijanske delegacije je conte Casatti. Delegacija je nastanjena v velikem hotelu Regina (preje Stefanija). Za jugoslovensko delegacijo je rezervirano II. nadstropje tega hotela. Zanimivo je, da sta se v tem hotelu sestala pred vojo 1. 1914. meseca maha avstrijski zunanji minister graf Berchtold in italijanski zunanji minister San Giuliano ter sta podpisala sporazum o podaljšanju trozvezne pogodbe. Takrat je avstrijska vlada vodila avstrijskega državnika po Krasu, mi raz'azovala nekatere vasi, a naš narod je že tedaj pokazal na zunan, da ta zemlja ni last Italijanov, da Italijani na tej

zemlji niso avtohtoni. Povsod so izobesili samo slovenske zastave in se je moral italijanski minister zelo čuditi, ko nikjer ni videl avstrijskih črnožoltnih zastav.

## FAŠISTI POSKUŠAJO ODNESTI ZGODOVINSKE ZNAMENITOSTI.

— Sušak, 28. februarja. (Izv.) Neki italijanski kapitan je včeraj prispel na Sušak ter začel fotografirati vse zgodovinske znamenitosti. Fotografiral je znamenitega leva in zmaja, kakor tudi Trsat. Kmalu nato so prispeli v večjem številu fašisti, ki so hoteli s Sušaka odnesti vse dragocenosti in gotove spomenike. Fašisti pa so se morali umakniti, ker je prebivalstvo nastopilo z vso odločnostjo in branilo svojo lastnino. Kakor govore, je fašiste poslala na Sušak neka grofica Nougent.

## ZANIMIVA IZJAVA ITALIJANSKEGA DELEGATA

— Trst, 27. februarja. (Izv.) »Gazetta di Venezia« priobčuje zelo zanimivo izjavo italijanskega delegata Gentilija o nalogah in delovanju paritetne komisije. List med drugim piše:

Danes potujejo skozi Benetke v Opatijo italijanski delegati paritetne komisije za ureditev reške države. V komisiji se nahajajo gg. Quartieri, Gentili in Mazzucco. Spremljajo jih komendant Rodolfo, zastopnik italijanske vlade na Reki, generalni tajnik Delegacije Casatti Stampa di Soncino in nekateri strokovnjaki za pristaniška, gospodarska in železniška vprašanja. Italijanski delegati stopijo takoj po prihodu v Opatijo v stike z uglednimi meščani mesta Reke, da dosežejo sporazum med reškimi strankami. Brez tega sporazuma je rešitev reškega vprašanja brez vsakega uspeha.

A. E. W. Mason:

## KLIC NA POMOČ.

Roman.

Ricardo pa je na drugi strani razburjeno kadil.

»Ne morem razumeti vašega miru,« je vzklilnil.

»Ne?« je rekel Hanaud. »To je vendar popolnoma naravno. Vi ste amateur, jaz sem profesionalist — to je vse.«

Pogledal je na uro in vstal.

»Moram iti,« je rekel, a ko se je obrnil proti Ricardu, je ta naenkrat vzklilnil:

»Res je; jaz sem amateur. Poznam pa stvari, ki jih morda tudi profesionalist ne ve.«

Hanaud ga je resno pogledal in v njegovem izrazu ni bilo ironije. Počasi in mrzlo je rekel:

»Govorite torej.«

»Peljal sem se v svojem avtomobilu iz Zeneve v Francijo,« je rekel Ricardo razburjeno. Na meji je most in poleg njega stražnica. Tu pri Pont de Caille se ustavi vaš voz in tu ga preiščejo. Vpisati morate svoje ime v

\*) Zeneva je v Švici, tik poleg francoske državnice meja.

knjigo. Druge poti ni. Tako morate dobiti dokaz, ali je bil voz v Zenevi ali ne. Kajti malo potnikov potuje po noči. Zvedeli boste, koliko ljudi je potovalo, ker pri Pont de Caille je preiskava zelo natančna.

Hanaudov obraz je postal temnejši. Ricardo je bil v nečasih. Tudi on je nekaj prisneval k zgodovini tega zločina. Velikemu vedcu je pomagal s svojim znanjem.

Wethermill je dvignil svoj pogled.

»Da, tega ne smete zanemariti,« je rekel živahno.

Hanaud je odkimal.

»S tem ni nič. Gospod Ricardo nam je povedal, da je potoval iz Zeneve v Francijo in da so mu preiskali voz. Dobro, vemo, da so uradniki v francoskih carinarnicah natančni. Toda če potujete iz Francije v Švico, je pa druga stvar. V Švici vas komaj pogledajo, komaj vam rečejo besedo.«

To je bilo res. Tudi Ricardo je pritrdil.

Toda prišlo mu je nekaj drugega na misel.

»Avto se je pa vrnil iz Zeneve v Francijo!« je zavpil.

»Da, toda ko se je avto vračal,« je odvrnil Hanaud, »je bil mož sam v njem. Sedaj pa moram urediti važnejše stvari. Dognati moram, ali so morda našega moža že vjeli v Marseille.«

Položil je svojo roko na Wethermillovo ramo. »Vam da, prijatelji moj, svetujem, da

reste malo spat. Rabili bomo še vsi svoje moči jutri. Da, tako mislim.« In govoril je zelo resno.

»Da, tako mislim.«

Wethermill je priklimal.

»Skušal bom,« je dejal.

»To je najbolje,« je rekel Hanaud prijazno.

»Zvečer bosta obadva tu. Kajti če imam kako novico, vašu lahko pokličem.«

Oba moža sta priklimala in Hanaud je odšel. Zapustil pa je Ricarda prav malo zadovoljnega.

»Ta mož se ne da od nikogar poučiti,« se je razburjal. »Strašno se baha. Res je, da na švicarski meji niso natančni. Vendar se je moral avto tam ustaviti. V carinarnici bodo že vedeli. Hanaud bo menda tu povprašal.«

Toda niti Ricardo niti Wethermill nista več videla Hanauda ta dan.

## Deseto poglavje.

### Novice iz Zeneve.

Naslednje jutro pa je bil, predno je Ricardo vstal Hanaud že pri njem. Veselo je vstopil v sobo in gledal bolj hudomušno kot sploh kdaj prej.

»Pošljite svojega služabnika proč,« je dejal. In ko sta bila sama, je pognil časopis iz žepa in ga dal Ricardu v roke.

Ricardo je čital natančen popis Celije Harland, njene postave in obleke, vse, izvenredni

njeno ime, z opombo, da se plača nagrada štirih tisoč frankov onemu, ki bi mogel dati pojasnila, da se naide, in sicer se je treba obrniti na Mr. Ricarda, Hotel Majestic, Aix-le-Bains!

Ricardo se je ves začuden vsedel v postelji.

»Vi ste to napravili?« je vprašal.

»Da.«

»Zakaj ste to napravili?« je zaklical.

Hanaud se je na prstih skrivnostno približal postelji.

»Hočem vam povedati,« je dejal v najzaprtejšem tonu. »Samo to mora ostati skrivnost med vami in menoj. Stori sem to, — ker imam smisel za šale.«

»Jaz sovražim javnost,« je nejevoljno rekel Ricardo.

»Sicer pa imate štiri tisoč frankov,« je protestiral detektiv. »Kaj naj bi bil pač storil? Če imenujem samega sebe, bodo ljudje, ki jih mislimo ujeti — in ti bodo prvi čitali to objavo, o tem ni dvoma — vedeli, da jim je veliki Hanaud, s katerim se nihče ne more meriti, za petami. Nočem, da bi to vedeli. Razez tega pa — in tu je postal njegov glas uljuden in zelo resen — čemu bi otežkočili življenje gospodični Celiji s tem, da ji povemo, da jo išče policija? Saj je še dovolj časa do takrat, da se prikaže pred preiskovalnim sodnikom.«



**Glavni urednik:**  
**RASTO PUSTOSLEMŠEK.**  
**Odgovorni urednik:**  
**VALENTIN KOPITAR.**

**Fran Močvar** 1127  
Zirovnica-Mo-te, Gorenjsko.